

tamen sunt singula queque substantia. Non sic color et coloratum relative ita dicuntur adinuicem. ut color in subiecto colorato sit: non habens in seipso propriam substantiam: quoniam coloratum corpus substantia est. ille autem in substantia: sed sicut duo amici etiam duo sunt homines: que sunt substantie cum homines non relative dicantur. amici autem relative. Sed item quis substantia sit amans vel sciens substantia sit scientia: substantia sit amor: sed amans et amor. aut sciens et scientia: relative ad se dicantur sicut amici. Mens vero aut spiritus non sunt relativa: sicut nec homines relativa sunt: non tamen sicut amici homines possunt seorsum esse abinuicem: sic amans et amor: aut sciens et scientia. Quis et amici corpore videntur separari posse: non animo. in quantum amici sunt. verum fieri potest. ut amicus amicum etiam odisse incipiat et corpore amicus esse desinat: nesciente: illo: et adhuc amante. Amor autem quo se mens amat: si esse desinat simul et illa desinat esse amans. Item noticia qua se mens nouit: si esse desinat: simul et illa nosse se desinat. Sic caput capitati alicuius vritque caput est. et relative ad se dicuntur quis etiam substantie sint. Nam et caput corpus est. et capitatum. Et si non sit corpus: nec capitatum erit. Sed hec precisione abinuicem separari potest. illa non possunt: si sunt aliqua corpora que secari omnino et diuidi nequeunt: tamen nisi partibus suis constarent corpora non essent pars ergo ad totum relative dicitur: quia omnis pars alicuius totius pars est: et totum oibus partibus totum est. Sed quoniam et pars corpus est et totum: non tamen ista relative dicuntur: sed etiam substantialiter dicuntur. Fortassis ergo mens totum est et eius quasi partes amor quo se amat et scientia qua se nouit: quibus duabus partibus illud totum constat. An tres sunt equales partes quibus totum unum completur. Sed nulla pars: totum cuius pars est complectitur. Mens vero cum se totam nouit: hoc est perfecte nouit per totum eius est noticia eius. Et cum se perfecte amat: totam se amat: et per totum eius est amor eius. Num ergo sicut ex vino et aqua et melle una sit portio: et singula per totum sunt: et tamen tria sunt. nulla enim pars est portio que non habeat hec tria: non enim iuncta velut si aqua et oleum essent: sed omnino comixta sunt: et substantie sunt omnes: et totus ille liquor una quidam est ex tribus confecta substantia. Tale aliquid arbitrandum est esse simul hec tria: mentem amorem: noticiam: sed non unius substantie sunt aqua: vinum: et mel: quis ex eorum com-

mixtione fiat una substantia portio: Quod autem illa tria non sunt eiusdem substantie non video: cum mens ipsa se amet: atque ipsa se nouerit: atque ita sint hec tria: ut non alteri alicui reze mens vel amata vel nota sit. Quis ergo eiusdemque essentie necesse est hec tria sint: et ideo si tanquam comixtione confusa essent: nullomodo essent tria: nec referri adinuicem possent. Quod admodum si ex uno eodemque auro tres annulos similes facias: quis conexos sibi referat adinuicem que similes sunt. Omnis enim similis alicui similis est: et trinitas anulorum est: et unum aurum: et si misceantur sibi et per totam singuli massam suam conspergantur intercidet illa trinitas: et omnino non erit: ac non solum unum aurum dicitur: sicut in illis tribus anulis dicebatur: sed iam nulla aurea tria

mens et amor et noticia et singula in se mancant et omnia in oibus

Caplin. V.

In illis tribus cum se nouit mens et amat se: manet trinitas: mens: et amor: noticia: et nulla comixtione confunditur. quis et singula sint in seipsis. et inuicem tota in totis: siue singula in binis: siue binaria in singulis. Itaque omnia in oibus. Nam et mens est vritque in seipsa: quoniam ad seipsam mens dicitur: quis noscens vel nota: vel noscibilis: ad suam noticiam relative dicatur. Amans quoque et amata vel amabilis ad amorem referatur: que se amat et noticia: quis referatur ad mentem cognoscentem vel cognitam. tamen et ad seipsam nota et noscens dicitur. Non enim sibi est incognita noticia: qua se mens ipsa cognoscit. Et amor quis referatur ad mentem amantem cuius amor est: tamen et ad seipsam est amor: ut sit etiam in seipso: quia et amor amatur. Nec alio nisi amore amari potest: id est seipso. Ita sunt hec singula in seipsis. In alterius autem ita sunt: quia et mens amans in amore est: et amor in amantis noticia: et noticia in mente noscente. Singula in binis ita sunt quia mens que se nouit et amat: in amore et noticia sua est: et amor amantis mentis seseque scientis: in mente noticiaque eius est. Et noticia mentis se scientis et amantis in mente atque in amore eius est: quia scientes se amat et amantem se nouit. Et per hoc et binaria in singulis: quia mens que se nouit et amat cum sua noticia est in amore: et cum suo amore in noticia. Amor quippe ipse et noticia simul sunt in mente: que se amat et nouit. Tota vero in totis: quemadmodum sint: iam supra ostendimus: cum se tota mens amat: et totam nouit: et totum amorem suum nouit: totamque amat noticiam suam: quando tria ista ad seipsa

Liber

perfecta sunt. **A**d id itaq; modo tria ista inseparabilia sunt a semetipsis. et tamē eorum singulum quodq; substantia est. et simul omnia vna substantia vel essentia: cum et relatiue dicantur adinuicem.

De noticia qua mens non solum se: sed etiam alias mentes nosse regulariter potest. **A**post. VI.

Ed cum seipam nouit humana mens et amat seipam: non aliquid incommutabile nouit et amat: aliterq; vnusquisq; homo loquendo enunciat mentem suam: quod in seipso agatur attendens. **A**lter autem humanam mentem speciali aut generali cognitione diffinit.

Itaq; cum mihi de sua propria loquitur: vtrum intelligat hoc: aut illud: aut non intelligat: et vtrum velit aut nolit hoc aut illud: credo. **S**um vero de humana specialiter aut generaliter verum dicit: agnosco et approbo.

Unde manifestum est aliud vnum quēq; videre in se: quod sibi alius dicenti credat: non tamen videat: aliud autem in ipsa veritate quod alius quoq; possit intueri: quoq; alterum mutari per tempora: alterum incommutabili eternitati consistere. **N**eq; enim oculis corporeis multas mentes videndo per similitudinē colligimus: generalem vel specialem mentis humane noticiam sed intuemur inuiolabilem veritatem ex qua perfecte quantum possumus diffiniamus: non qualis sit vnus cuiuscunq; hominis mens: sed qualis esse sempiternis rationibus debeat. **U**nde etiam phantasias rerum corporalium per corporis sensum hausitas et quod animo infusas memorie: ex quibus etiam ea que non visa sunt ficto phantasmate cogitantur: siue aliter quam sunt: siue fortuito sicuti sunt alijs omnino regulis supra mentem nostram incommutabiliter manentibus: vel approbare apud nosmetipsos: vel improbare conuincimur cum recte aliquid approbamus aut improbamus. **N**am cum et recolo cartaginis mēna que vidi: et cum fingo alexandrie que non vidi: eademq; imaginarias formas quasdam quibusdam preferens: rationabiliter prefero: vigeat et claret desuper iudicium veritatis: ac sui iuris incorruptissimis regulis firmiter est. **E**t si corporalium imaginum quasi quodam nubilo subtextitur non tamen inuoluitur atq; confunditur. **S**ed interest vtrum ego sub illa: vel in illa caligine: tamē a celo perspicuo secludar: an sicut in altissimis montibus accidere solet: inter vtrumque aere libero fruens: et serenissimam lucem super densissimas nebulas subter aspiciam. **N**am vnde in me fraterni amoris inflammatur ardor: cum audio virum aliquem pro fidei pul-

chritudine et firmitate: acriter tormenta tolerasse. **E**t si mihi digito ostendatur ipse homo: studeo mihi coniungere: notum facere: amicitiam colligare. **I**taq; si facultas datur: accedo: alloquor: sermonem confero: affectum meum in illum quibus verbis possum exprimo: vicissimq; in eo fieri quem in me habeat atq; exprimi volo: spiritalemq; complexum credendo melior: quia peruestigare tam cito et cernere penitus eius interiora non possum. **A**mo itaq; fidelem et fortem virum: amore casto atq; germano. **Q**uod si mihi inter nostras loquelas fateatur: aut incautus aliquo modo sese indicet: quod vel de deo credat incongrua: atq; in illo quoq; carnale aliquid desideret: et pro tali errore illa pertulerit vel sperate pecunie cupiditate: vel inani auiditate laudis humane: statim amor ille quo in eum ferebar offensus: et quasi repercussus: atq; ab indigno homine ablatas: in ea forma permanet: ex qua eum tale credens amaueram. **N**isi forte ad hoc homo iam ut talis sit: cum tale non esse conperio. **E**t in illo homine nihil mutatus est: mutari tamen potest ut fiat: quod eum iam esse credideram: in mente autem mea mutata est vtriusque ipsa existimatio: que de illo aliter se habebat: et aliter habet. **I**demq; amor ab intentione perfruenti: ad intentionem consulendi: incommutabili desuper iusticia iubente deflexus est. **I**psa vero forma in concusse ac stabilis veritatis: et in qua fruerer homine: bonum eum credens: et in qua eum consulo: ut bonus sit: eadem luce incorruptibilis sincerissimeq; rationis: et mentis aspectum et illam phantasie nubem quam desuper cerno cum eundem hominem quem videram cogito in perturbabili eternitate perfundit. **I**tem cum arcum pulchre et equaliter intortum quem vidi: verbi gratia: cartagini aere reuoluo: res quedam menti nunciata per oculos memorie que transfusa imaginum conspectum facit. **S**ed aliud mente conspicio firmum mihi opus illud placet: vnde etiam si displiceret: corrigerem. **I**taq; de istis secundum illam iudicamus: et illam cernimus rationalis mentis intuitu. **I**ta vero aut presentia sensu corporis tangimus: aut imagines absentium fixas in memoria recordamur: aut ex earum similitudine talia fingimus: qualia nos ipsi si vellemus atq; possemus: etiam opere moliremur. **A**lter enim figurantes animo imagines corporum: aut per corpus corpora videntes: aliter autem rationes artemq; ineffabiliter pulchram talium figurarum super aciem mentis simplici intelligentia capientes